

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ต้นทุนภายนอกของการผลิตกระแสไฟฟ้านั้นได้ทำการศึกษาจากประชาชนที่เจ็บป่วยด้วยโรกระบบทางเดินหายใจที่ตำบลต่างๆ ทั้ง 5 ตำบลในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน จาก 350 ครัวเรือน เพราะในการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนที่อำเภอแม่เมาะ ใช้ถ่านหินลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงจะมีก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิต และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์เป็นสาเหตุสำคัญของสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลที่ได้รับสารพิษนั้นเกิดโรกระบบทางเดินหายใจ¹ ซึ่งเป็นผลกระทบภายนอกด้านหนึ่ง จากโครงการผลิตกระแสไฟฟ้า โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 18 เดือนเมษายนถึงวันที่ 30 เดือนมิถุนายน 2544 ซึ่งได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็นหมวดหมู่ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในเขตอำเภอแม่เมาะ
- 4.2 ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง
- 4.3 ค่าใช้จ่ายรวมอันเนื่องจากการเจ็บป่วยของประชาชนในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

4.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในเขตอำเภอแม่เมาะ

โรงไฟฟ้าแม่เมาะ เป็นโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่ใช้ถ่านหินลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิง ซึ่งตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง อยู่ห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ 30 กิโลเมตร มีบ้านพักพนักงานของการไฟฟ้า และมีพนักงาน 2,719 คน (ปี 2542) มีประชากรอาศัยอยู่ในเขต อำเภอแม่เมาะ ใน 5 ตำบล รวมเท่ากับ 37,854 คน โดยในตำบลแม่เมาะ มีจำนวนประชากรมากที่สุด 16,375 คน และในตำบลบ้านดง มีจำนวนประชากรน้อยที่สุด เท่ากับ 4,346 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1 (ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนราษฎร อำเภอแม่เมาะ ณ เดือนพฤศจิกายน 2543)

¹ : จากการศึกษาของวิทยาลัยการสาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2539 ปรากฏว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยง คืออำเภอแม่เมาะ มีโอกาสที่จะเป็นโรกระบบทางเดินหายใจมากกว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่ควบคุม (ตำบลบ้านคำ อำเภอเมือง) ประมาณ 2.5 เท่า

ตารางที่ 4.1 จำนวนประชากรแต่ละตำบล ในอำเภอแม่เมาะ (เดือน พฤศจิกายน 2543)

พื้นที่	จำนวนประชากร (คน)
ตำบลแม่เมาะ	16,375
ตำบลนาสัก	6,196
ตำบลสบป่าด	5,809
ตำบลจางเหนือ	5,128
ตำบลบ้านดง	4,346
อำเภอแม่เมาะ	37,854

ที่มา: ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนราษฎร อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ในการรวบรวมข้อมูลของจำนวนผู้ป่วยที่เป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจและมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตอำเภอแม่เมาะ แล้วเข้ารับการรักษาโรคดังกล่าว ที่โรงพยาบาลอำเภอแม่เมาะ ที่กองการแพทย์ของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ และหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต และรวบรวมข้อมูลของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตอำเภอแม่เมาะในช่วงเดือน กรกฎาคม 2542 ถึง กันยายน 2543 มีผู้ป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจจำนวนเฉลี่ย 1,925.6 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดเฉลี่ย 37,824.2 คนในช่วงเวลาเดียวกัน คิดเป็นจำนวนผู้ป่วยเฉลี่ยมีร้อยละ 5.1 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนประชากรและจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ ในเขตอำเภอแม่เมาะ

เดือน	จำนวนประชากรแต่ละตำบล				รวมประชากร	จำนวนผู้ป่วยที่รักษาตัวที่			ร้อยละของผู้ป่วยต่อประชากร	
	บ้านดง	แม่เมาะ	สบป่าด	จางเหนือ		นาสัก	กองการแพทย์	รพ.แม่เมาะ		หน่วยแพทย์เคลื่อนที่
ก.ค. 2542	4,377.0	16,391.0	5,637.0	5,076.0	6,209.0	262.0	582.0	218.0	1,062.0	2.8%
ค.ค. 2542	4,389.0	16,363.0	5,659.0	5,082.0	6,208.0	280.0	1,428.0	264.0	1,972.0	5.2%
ก.ย. 2542	4,397.0	16,375.0	5,667.0	5,082.0	6,210.0	348.0	1,926.0	307.0	2,581.0	6.8%
ค.ค. 2542	4,378.0	16,379.0	5,678.0	5,080.0	6,214.0	388.0	1,381.0	457.0	2,226.0	5.9%
พ.ย. 2542	4,382.0	16,379.0	5,684.0	5,090.0	6,218.0	278.0	1,444.0	371.0	2,093.0	5.5%
พ.ค. 2542	4,372.0	16,379.0	5,696.0	5,082.0	6,218.0	369.0	1,291.0	536.0	2,196.0	5.8%
ม.ค. 2543	4,377.0	16,366.0	5,691.0	5,100.0	6,207.0	346.0	1,684.0	611.0	2,641.0	7.0%
ก.พ. 2543	4,377.0	16,371.0	5,704.0	5,109.0	6,205.0	339.0	1,574.0	566.0	2,479.0	6.6%
มี.ค. 2543	4,379.0	16,355.0	5,706.0	5,111.0	6,209.0	329.0	1,540.0	433.0	2,302.0	6.1%
เม.ย. 2543	4,357.0	16,386.0	5,709.0	5,122.0	6,217.0	133.0	940.0	324.0	1,397.0	3.7%
พ.ค. 2543	4,362.0	16,394.0	5,883.0	5,123.0	6,212.0	179.0	865.0	140.0	1,184.0	3.1%
มิ.ย. 2543	4,361.0	16,356.0	5,876.0	5,133.0	6,212.0	236.0	1,295.0	146.0	1,677.0	4.4%
ก.ค. 2543	4,395.0	16,384.0	5,876.0	5,130.0	6,211.0	196.0	1,112.0	141.0	1,449.0	3.8%
ค.ค. 2543	4,387.0	16,398.0	5,870.0	5,130.0	6,215.0	277.0	1,407.0	178.0	1,862.0	4.9%
ก.ย. 2543	4,374.0	16,448.0	5,872.0	5,149.0	6,203.0	262.0	1,343.0	158.0	1,763.0	4.6%
เฉลี่ย	4,377.6	16,381.6	5,747.2	5,106.6	6,211.2	281.5	1,320.8	323.3	1,925.6	5.1%

ที่มา : จำนวนประชากร จากที่ว่าการอำเภอแม่เมาะ

: จำนวนผู้ป่วย จาก โรงพยาบาลแม่เมาะ และ กองการแพทย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย แม่เมาะ

4.2 ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

จากการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามทั้งสิ้น 350 ตัวอย่างใน 5 ตำบล เขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ได้ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

4.2.1 ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอแม่เมาะ จากการสำรวจได้ว่าประชากรในเขตอำเภอแม่เมาะ ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุช่วง 31-40 ปี มากที่สุดจำนวน 113 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 95 รายคิดเป็นร้อยละ 27.1 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ช่วงอายุอายุของกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอแม่เมาะ

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
17-20	6	1.7
21-30	52	14.9
31-40	113	32.3
41-50	95	27.1
51-60	48	13.7
61-70	25	7.2
71-80	11	3.1
รวม	350	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

4.2.2 อาชีพของกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอแม่เมาะ จากการสำรวจได้ว่าประชากรในเขตอำเภอแม่เมาะมีอาชีพรับจ้าง 174 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.7 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และมีอาชีพด้านเกษตรกรรม 86 ราย คิดเป็น ร้อยละ 24.6 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4 เนื่องจากสมัยก่อนราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม เป็นการทำการเกษตรเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลักใหญ่ มีการค้าขายพืชผักและของป่าข้าง เมื่อมีการสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนในเขตอำเภอแม่เมาะ จึงมีการจ้างงานมากขึ้น ผู้ชายในครัวเรือนบางส่วนจึงไปประกอบอาชีพรับจ้างในโรงไฟฟ้า ต่อมาได้มีการอพยพย้ายที่อยู่ในหลายพื้นที่ในเขตอำเภอแม่เมาะ และที่อยู่ใหม่ที่มีการไฟฟ้าฝ่ายผลิตจัดให้อยู่อาศัย มีพื้นที่ให้แต่ละครัวเรือนไม่มากนัก อาจจะไม่

เพียงพอที่จะทำการเกษตรเป็นอาชีพหลักเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวได้ และการหาของป่าก็เป็นไปได้ยาก เพราะบริเวณป่าถูกทำเป็นบ่อเหมืองถ่านหิน ราษฎรจึงหันมาทำงานรับจ้างมากขึ้น

จากข้อมูลในรายละเอียดของแต่ละตำบลในตารางที่ 4.4 จะเห็นว่า สัดส่วนของประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างในตำบลแม่เมาะ มีสูงที่สุดคือ 99 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.1 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในตำบลแม่เมาะ รองลงมาคือตำบลสบป่าด 32 ราย ร้อยละ 60.4 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในตำบลสบป่าด ตำบลนาสักมี 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.1 ตำบลบ้านดงมี 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.5 และตำบลจางเหนือมี 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.4 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบลตามลำดับ

สัดส่วนของประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรมสูงที่สุด คือ ตำบลจางเหนือมี 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.9 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในตำบลจางเหนือ รองลงมาคือตำบลนาสัก มี 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.8 อันดับสามคือตำบลบ้านดง มี 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.5 อันดับสี่ คือตำบลสบป่าด มี 13 รายคิดเป็นร้อยละ 24.5 และตำบลแม่เมาะมี 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.3 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล ตามลำดับ

เนื่องจากพื้นที่ตำบลแม่เมาะ ตำบลสบป่าด ตำบลบ้านดง อยู่ใกล้กับพื้นที่บริเวณโรงไฟฟ้าและตำบลบ้านดงมีพื้นที่อยู่ระหว่างโรงไฟฟ้าแม่เมาะกับเขตอำเภอเมืองลำปาง ประชาชนจึงประกอบอาชีพรับจ้างมากกว่าอาชีพอื่น ๆ ส่วนตำบลจางเหนืออยู่ไกลจากโรงไฟฟ้าและตัวอำเภอแม่เมาะมากที่สุด และไม่มีเส้นทางอื่น ๆ ที่จะติดต่อกับอำเภอเมืองลำปาง ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก

อาชีพที่มีความสำคัญเป็นอันดับสาม ของประชาชนในอำเภอแม่เมาะ คือค้าขาย มีจำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.1 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยกระจายอยู่ทุกตำบล ที่มีสัดส่วนสูงที่สุดคือตำบลแม่เมาะ มี 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 รองลงมา คือตำบลนาสัก มี 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.6 ตำบลบ้านดง มี 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.5 ตำบลสบป่าด มี 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.7 และตำบลจางเหนือ มี 2 รายคิดเป็นร้อยละ 4.3 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบลตามลำดับ เพราะครัวเรือนในพื้นที่ตำบลแม่เมาะ เป็นชุมชนใหญ่และอยู่ใกล้กับโรงไฟฟ้ามากที่สุด จึงมีอาชีพค้าขายกันมาก ส่วนตำบลอื่นๆ ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย จะกระจายตัวในแต่ละหมู่บ้านในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนครัวเรือนที่มีผู้เจ็บป่วย ในเขตอำเภอแม่เมาะ แยกตามอาชีพ

พื้นที่	จำนวน ตัวอย่าง	อาชีพ					
		รับจ้าง	เกษตร กรรม	ค้าขาย	รับราชการ	พนักงานรัฐ วิสาหกิจ	ไม่ได้ ทำงาน
ต.บ้านคง (ร้อยละ)	40 (100)	15 (37.5)	11 (27.5)	3 (7.5)	1 (2.5)	1 (2.5)	9 (22.5)
ต.จางเหนือ (ร้อยละ)	47 (100)	3 (6.4)	38 (80.9)	2 (4.3)	1 (2.1)	1 (2.1)	2 (4.3)
ต.สบป่าด (ร้อยละ)	53 (100)	32 (60.4)	13 (24.5)	3 (5.7)	1 (1.9)	1 (1.9)	3 (5.7)
ต.นาสัก (ร้อยละ)	58 (100)	25 (43.1)	19 (32.8)	5 (8.6)	-	-	9 (15.5)
ต.แม่เมาะ (ร้อยละ)	152 (100)	99 (65.1)	5 (3.3)	19 (12.5)	9 (5.9)	8 (5.3)	12 (7.9)
อ.แม่เมาะ (ร้อยละ)	350 (100)	174 (49.7)	86 (24.6)	32 (9.1)	12 (3.4)	11 (3.1)	35 (10.0)

ที่มา: จากการสำรวจ

ช่อง “ไม่ได้ทำงาน” หมายถึง ผู้ที่ตอบว่าไม่มีรายได้และหรือ ไม่มีอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและ
มีอาการเจ็บป่วยโดย มีบุตรหลานที่มีบ้านอยู่ใกล้กันเป็นผู้ดูแล

อาชีพที่มีความสำคัญเป็นอันดับสี่และห้า ของประชาชนในอำเภอแม่เมาะ คืออาชีพรับราชการ
และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 12 ราย และ 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.4 และร้อยละ 3.1 ของ
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ เนื่องจาก ในกรณีที่เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเป็น
พนักงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต จะมีสวัสดิการบ้านพักให้ หรือถ้าย้ายเข้ามาหรือเช่าบ้านอยู่ใน
ตัวเมือง ก็สามารถเบิกค่าเช่าบ้าน ค่าไฟฟ้าได้ จึงทำให้ชาวบ้าน หรือลูกหลานชาวบ้านที่เป็น
พนักงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ย้ายที่อยู่ออกจากหมู่บ้านในเขตอำเภอแม่เมาะ เข้าไปอยู่ในตัวเมือง
กันมาก ส่วนข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตอำเภอแม่เมาะส่วนหนึ่งอยู่ที่บ้านพักของหน่วยงาน
ไม่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตอำเภอแม่เมาะ และบางส่วนมีบ้านพักอยู่ต่างอำเภอ ข้อมูลพื้นฐานของ
ประชาชนที่รวบรวมได้ส่วนใหญ่ จึงไม่ได้มีอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจและข้าราชการ

4.2.3 รายได้ของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอแม่เมาะ ทำการรวบรวมข้อมูลรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามและรายได้ของกลุ่มสมรส เป็นรายได้ต่อวัน แล้วนำมาคิดเป็นรายได้ต่อเดือน โดยใช้สมมติฐานว่ามีวันทำงานเฉลี่ย เท่ากับ 25 วันใน 1 เดือน และแปลงข้อมูลเป็นรายได้ต่อ 3 เดือน โดยคูณรายได้ต่อเดือนด้วย 3 เพื่อสามารถนำไปเปรียบเทียบกับรายจ่ายในการรักษาพยาบาล ซึ่งได้ทำการรวบรวมเป็นข้อมูลในช่วง 3 เดือนได้

รายได้ของครัวเรือนที่มีผู้เจ็บป่วยในเขตอำเภอแม่เมาะ เฉลี่ยวันละ 218.7 บาท หรือเดือนละ 5,467.8 บาท หรือ 16,403.6 บาท ต่อ 3 เดือน โดยมีครัวเรือนในตำบลแม่เมาะมีรายได้เฉลี่ยสูงสุด คือเฉลี่ยวันละ 283.1 บาท หรือเฉลี่ย 7,077.5 บาทต่อเดือน หรือเฉลี่ย 21,232.5 บาทต่อ 3 เดือน และครัวเรือนในตำบลนาสักมีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุด คือเฉลี่ยวันละ 153.9 บาท หรือเฉลี่ยเท่ากับ 3,847.5 บาทต่อเดือน หรือเฉลี่ยเท่ากับ 11,542.5 บาทต่อ 3 เดือน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนที่มีผู้ป่วย

พื้นที่	รายได้เฉลี่ย / 1 วัน			รายได้เฉลี่ย / 1 เดือน	รายได้เฉลี่ย / 3 เดือน
	ของผู้ตอบ	ของกลุ่มสมรส	รวม		
ตำบลบ้านดง	111.9	46.9	158.8	3,970.0	11,910.0
ตำบลจางเหนือ	134.0	69.2	203.2	5,080.0	15,240.0
ตำบลสบป่าด	111.8	52.4	164.2	4,105.0	12,315.0
ตำบลนาสัก	90.5	63.4	153.9	3,847.5	11,542.5
ตำบลแม่เมาะ	171.1	112.0	283.1	7,077.5	21,232.5
อำเภอแม่เมาะ	137.0	81.7	218.7	5,467.8	16,403.6

ที่มา : จากการสำรวจ

จากการสำรวจครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครอบครัวทำงานและมีรายได้เพียงคนเดียว จำนวน 205 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 58.6 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีครัวเรือนที่มีรายได้ทั้งผู้ตอบแบบสอบถามและคู่สมรส จำนวน 113 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 32.3 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และไม่มีรายได้ คือทั้งผู้ตอบแบบสอบถามและคู่สมรสไม่มีรายได้ จำนวน 32 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 9.1 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตารางที่ 4.6

ถ้าแสดงกลุ่มผู้มีรายได้และไม่มีรายได้ จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละตำบล ได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ คือผู้ตอบแบบสอบถามในตำบลแม่เมาะ เป็นผู้ที่มีรายได้ 128 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.2 ตำบลสบป่าด เป็นผู้ที่มีรายได้ 43 รายคิดเป็นร้อยละ 81.1 ตำบลจางเหนือ

เป็นผู้มีรายได้ 38 รายคิดเป็นร้อยละ 80.9 ตำบลบ้านดง เป็นผู้มีรายได้ 29 รายคิดเป็นร้อยละ 72.5 และตำบลนาสัก เป็นผู้มีรายได้ 36 รายคิดเป็นร้อยละ 62.1 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละตำบล คั่งรายละเอียดในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.6 จำนวนครัวเรือนในเขตอำเภอแม่เมาะ แยกตามที่มาของรายได้

รายได้ของครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
หัวหน้าครอบครัวมีรายได้คนเดียว	205	58.6
ผู้ตอบแบบสอบถามและคู่สมรมีรายได้	113	32.3
ผู้ตอบแบบสอบถามและคู่สมรสไม่มีรายได้	32	9.1
รวม	350	100.0

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.7 การมีรายได้ของผู้ตอบและคู่สมรส

พื้นที่	จำนวนตัว อย่าง	ผู้ตอบ		คู่สมรส	
		มีรายได้	ไม่มีรายได้	มีรายได้	ไม่มีรายได้
ตำบลบ้านดง (ร้อยละ)	40 (100)	29 (72.5)	11 (27.5)	11 (27.5)	29 (72.5)
ตำบลจางเหนือ (ร้อยละ)	47 (100)	38 (80.9)	9 (19.1)	24 (51.1)	23 (48.9)
ตำบลสบป่าด (ร้อยละ)	53 (100)	43 (81.1)	10 (18.9)	17 (36.0)	36 (64.0)
ตำบลนาสัก (ร้อยละ)	58 (100)	36 (62.1)	22 (37.9)	28 (48.3)	30 (51.7)
ตำบลแม่เมาะ (ร้อยละ)	152 (100)	128 (84.2)	24 (15.8)	77 (50.7)	75 (49.3)
อำเภอแม่เมาะ (ร้อยละ)	350 (100)	274 (78.3)	76 (21.7)	157 (44.9)	193 (55.1)

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3 ค่าใช้จ่ายรวมอันเกิดจากการเจ็บป่วยของประชาชนในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการรักษาอาการป่วยของกลุ่มตัวอย่าง 350 ครอบครัว ที่มีอาการเจ็บป่วยเกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจ มาคิดเป็นค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วย (Cost of illness) ซึ่งประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังสมการ

$$\text{ค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วย (Cost of illness)} = (1) + (2) + (3)$$

โดยตัวแปรที่กำหนด มีความหมายดังนี้

(1) หมายถึง ค่าความสูญเสียโดยตรงจากการรักษาพยาบาล โดยใช้ผลรวมจากค่ากลางของคำตอบในแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

- ค่ายาที่ผู้ป่วยจ่ายไป เพื่อซื้อยากินเองเมื่อมีอาการป่วย
- ค่ายาที่ญาติผู้ป่วยจ่ายไป เพื่อซื้อยาให้ผู้ป่วย
- ค่ารักษาพยาบาลที่ผู้ป่วยจ่ายเมื่อ ไปพบแพทย์
- ค่ารักษาพยาบาลที่ญาติผู้ป่วยจ่าย เมื่อผู้ป่วยไปพบแพทย์
- ค่ารักษาพยาบาลที่ผู้ป่วยจ่ายเมื่อ ไปพบแพทย์ กรณีฉุกเฉิน
- ค่ารักษาพยาบาลที่ญาติผู้ป่วยจ่าย เมื่อผู้ป่วยไปพบแพทย์ กรณีฉุกเฉิน

(2) หมายถึง ค่าความสูญเสียโดยตรงที่ไม่ใช่การรักษาพยาบาล โดยใช้ผลรวมจากค่ากลางของคำตอบในแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

- ค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยในการเดินทางไปพบแพทย์
- ค่าอาหาร และเครื่องดื่มที่ผู้ป่วยจ่าย เมื่อไปพบแพทย์
- ค่าอาหาร และเครื่องดื่มที่ญาติผู้ป่วยจ่าย เมื่อผู้ป่วยไปพบแพทย์
- รายได้ของผู้ป่วยที่เสียไป เมื่อผู้ป่วยไปพบแพทย์
- รายได้ของผู้ป่วยที่เสียไป เนื่องจากการเจ็บป่วยและไม่สามารถทำงานได้
- ค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยในการเดินทางไปพบแพทย์ ในกรณีฉุกเฉิน
- ค่าอาหาร และเครื่องดื่มที่ผู้ป่วยจ่าย เมื่อไปพบแพทย์ ในกรณีฉุกเฉิน
- ค่าอาหารและเครื่องดื่มที่ญาติผู้ป่วยจ่ายเมื่อผู้ป่วยไปพบแพทย์ในกรณีฉุกเฉิน
- รายได้ของผู้ป่วยที่เสียไป เมื่อผู้ป่วยไปพบแพทย์ ในกรณีฉุกเฉิน

หมายเหตุ การคิดค่าอาหารและเครื่องดื่ม ที่ผู้ป่วยไปพบแพทย์รวมเป็นค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งของการรักษาพยาบาล เพราะโดยปกติ ผู้ป่วยอาจทำอาหารทานเองที่บ้าน แต่ในกรณีที่ต้องไปพบแพทย์

อาจต้องซื้อทานนอกร้าน ซึ่งส่วนใหญ่ค่าอาหารที่ซื้อทานนอกร้านจะต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่า แต่ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ถ้าคิดค่าอาหารโดยหาส่วนต่างจากการทานอาหารที่บ้านกับค่าอาหารที่ทานนอกร้าน จะเกิดความยุ่งยากในการเก็บข้อมูลมาก จึงนำค่าอาหารเมื่อเดินทางไปพบแพทย์เป็นค่าใช้จ่ายโดยตรงที่ไม่ใช่ค่ารักษาพยาบาลด้วย

(3) หมายถึง ค่าความสูญเสียทางอ้อมที่ไม่ใช่การรักษาพยาบาล โดยใช้ผลรวมจากค่ากลางของคำตอบในแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย

รายได้ที่เสียไปของผู้ที่พาผู้ป่วยไปพบแพทย์

ค่าความยินดีที่จะจ่ายของผู้ป่วยเพื่อให้อาการป่วยหายในทันที

ค่าจ้างผู้อื่นมาดูแลผู้ป่วย หรือดูแลบุตร ธิดา ช่วงที่ผู้ป่วยรักษาตัว

ค่าจ้างผู้อื่นมาทำงานหรือดูแลกิจการแทนผู้ป่วย ช่วงที่ผู้ป่วยรักษาตัว

รายได้ที่เสียไปของผู้ที่พาผู้ป่วยไปพบแพทย์ กรณีฉุกเฉิน

ค่าความยินดีที่จะจ่ายของผู้ป่วยเพื่อให้อาการป่วยหายในทันที กรณีฉุกเฉิน

จะได้รายละเอียดของค่าใช้จ่ายของการเจ็บป่วย ในอำเภอแม่เมาะและในแต่ละตำบล ดังนี้

4.3.1 ค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยเฉลี่ยต่อคน

ค่าใช้จ่ายรวมจากการเจ็บป่วย ของผู้ป่วยในเขตอำเภอแม่เมาะ เฉลี่ยเท่ากับ 691.2 บาท ต่อคน ต่อ 3 เดือน โดยแบ่งออกเป็น ค่าใช้จ่ายโดยตรงจากการรักษาพยาบาล เฉลี่ยเท่ากับ 107.9 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือนหรือคิดเป็นร้อยละ 15.6 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากการเจ็บป่วย และค่าใช้จ่ายโดยตรงที่ไม่ใช่ค่ารักษาพยาบาล เฉลี่ยเท่ากับ 350.1 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน หรือร้อยละ 50.7 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากการเจ็บป่วย และค่าใช้จ่ายโดยอ้อมในการรักษาเท่ากับ 233.2 บาท ต่อคน ต่อ 3 เดือนหรือร้อยละ 33.7 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากการเจ็บป่วย ดังตารางที่ 4.8

จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายจากการรักษาพยาบาลที่สำรวจได้ จะมีค่าไม่สูงนัก เป็นเพราะการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ได้จัดให้มีสวัสดิการในการรักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วยในอำเภอแม่เมาะอย่างทั่วถึง เป็นการลดค่าใช้จ่ายโดยตรงจากการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยในอำเภอแม่เมาะได้มาก และประชากรที่ทำกรสำรวจที่เป็นเกษตรกร ซึ่งไม่มีรายได้ต่อวันแต่จะมีรายได้จากการขายพืชผลทางการเกษตรตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ จะมีค่าเสียโอกาสหรือการสูญเสียรายได้จากการไปพบแพทย์ต่ำ ส่วนข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่มีรายได้ประจำต่อเดือนจะมีค่าเสียโอกาสหรือการสูญเสียรายได้จากการไปพบแพทย์ต่ำเช่นกัน ค่าใช้จ่ายโดยตรงที่ไม่ใช่ค่ารักษาพยาบาลโดยรวมจึงไม่สูงนัก และผู้ป่วยแต่ละครัวเรือนส่วนมากมีอาการเจ็บป่วยไม่รุนแรง ผู้ป่วยจะเดินทางไปพบแพทย์ด้วยตัวเอง

ไม่ต้องมีผู้อื่นพาไป และผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีคู่สมรส หรือญาติเป็นผู้ดูแลในขณะที่ป่วย จึงไม่เสียค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้มาดูแล และไม่มีค่าเสียโอกาสหรือการสูญเสียรายได้ของคู่สมรส ซึ่งไม่มีรายได้ประจำ ค่าใช้จ่ายทางอ้อมในส่วนนี้จึงไม่สูงนัก ค่าใช้จ่ายโดยรวมจากการรักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ ในอำเภอแม่เมาะจึงไม่สูง

4.3.2 ค่าใช้จ่ายโดยตรงในการรักษาพยาบาล

ประชาชนที่เจ็บป่วยในตำบลบ้านดง เสียค่าใช้จ่ายโดยตรงในการรักษาพยาบาลสูงที่สุด คือเฉลี่ยเท่ากับ 168.8 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน รองลงมา คือประชาชนในตำบลแม่เมาะเฉลี่ย เท่ากับ 130.6 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน ตำบลจางเหนือ เสียค่าใช้จ่ายโดยตรงในการรักษาพยาบาล เฉลี่ยเท่ากับ 116.5 บาทต่อคนต่อ 3 เดือน ตำบลสบป่าด เสียค่าใช้จ่ายโดยตรงในการรักษาพยาบาล เฉลี่ย เท่ากับ 74.1 บาท ต่อคน ต่อ3 เดือน และ ตำบลนาสักเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 30.6 บาท ต่อคน ต่อ 3 เดือน ตามลำดับ และค่าใช้จ่ายโดยตรงในการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยในอำเภอแม่เมาะ เฉลี่ยเท่ากับ 107.9 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน ดังตารางที่ 4.8 ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เจ็บป่วยส่วนมาก เข้ารับการรักษาพยาบาลโดยการใช้สิทธิในการรักษาฟรีด้วยบัตรประกันสุขภาพที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตจัดให้ และบัตรสวัสดิการประเภทต่างๆ จากกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอแม่เมาะ มีผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาโดยใช้บัตรประกันสุขภาพของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตและบัตรประกันสุขภาพประเภทอื่น รวมทั้งสวัสดิการอื่นๆ และผู้ป่วยที่ใช้บัตรประกันสุขภาพมากกว่า 1 ประเภท เพื่อให้สามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการรักษา รวมกัน 286 รายคิดเป็นร้อยละ 81.7 ของจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาพยาบาลทั้งหมด และมีผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาโดยไม่ใช้บัตรประกันสุขภาพหรือสวัสดิการใด ๆ จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.3 ของจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาพยาบาลทั้งหมด (ดูรายละเอียดในตารางที่ 4.11)

4.3.3 ค่าใช้จ่ายโดยตรงที่ไม่ใช่จากการรักษาพยาบาล

ค่าใช้จ่ายโดยตรงที่ไม่ใช่การักษาพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยค่าเสียโอกาสของผู้ป่วย ค่าสูญเสียรายได้จากการไม่ได้ทำงาน ค่าเดินทางไปพบแพทย์ของผู้ป่วย ค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าอาหาร เครื่องดื่มของผู้ป่วยที่ไปพบแพทย์ ในส่วนของตำบลบ้านดง มีค่าใช้จ่าย สูงที่สุด เท่ากับ 409.4 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 57.7 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลบ้านดง รองลงมาคือตำบลนาสัก เท่ากับ 266.8 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 51.1 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลนาสัก ตำบลสบป่าด เท่ากับ 310.9 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 50.2 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลสบป่าด ในตำบลแม่เมาะ เท่ากับ 391.5 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน คิดเป็นร้อยละ

49.7 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลแม่เมาะ และตำบลจางเหนือเท่ากับ 312.8 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 48.0 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลจางเหนือ ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.8 เป็นเพราะว่า ผู้เจ็บป่วยในตำบลบ้านดง ซึ่งอยู่ใกล้บริเวณบ่อเหมืองและโรงไฟฟ้า เป็นพื้นที่ที่ประชาชนได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศมานาน และผู้ป่วยต้องเดินทางไปพบแพทย์เป็นประจำ จากอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง ถึงแม้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้จัดให้มีรถ ไว้บริการจากหมู่บ้านไปสถานพยาบาลฟรี ซึ่งเป็นสวัสดิการส่วนหนึ่งของผู้ป่วย แต่ก็ต้องมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น การสูญเสียรายได้จากการพบแพทย์ เป็นต้นส่วนในตำบลแม่เมาะซึ่งมีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้คิดเป็นสัดส่วนต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากการเจ็บป่วย ค่อนข้างต่ำ เป็นเพราะอยู่ใกล้สถานพยาบาลและกองการแพทย์ ทำให้มีค่าใช้จ่ายจากค่าเดินทางและค่าอาหารน้อยกว่าในตำบลอื่น

ส่วนตำบลจางเหนือ มีที่ตั้งอยู่ไกลจากสถานพยาบาลอำเภอ และกองการแพทย์ของการไฟฟ้ามากที่สุด ประมาณ 38 กิโลเมตร จึงเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง และใช้เวลาในการเดินทางมาก ผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่มีอาการไม่รุนแรงจึงเข้ารับการรักษาที่สถานีอนามัยตำบล ซึ่งอยู่ใกล้บ้านมากกว่า

เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ ประชากรที่ทำการสำรวจที่เป็นเกษตรกร ซึ่งไม่มีรายได้ต่อวันแต่จะมีรายได้จากการขายพืชผลทางการเกษตรตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ จะมีต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity cost) หรือการสูญเสียรายได้จากการไปพบแพทย์ต่ำ ส่วนกลุ่มตัวอย่างข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่มีรายได้ประจำต่อเดือนจะมีค่าเสียโอกาสหรือการสูญเสียรายได้จากการไปพบแพทย์ต่ำเช่นกัน ค่าใช้จ่ายโดยตรงที่ไม่ใช่ค่ารักษาพยาบาลโดยรวมจึงไม่สูงนัก

4.3.4 ค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่ไม่ใช่การรักษาพยาบาล

ค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่ไม่ใช่การรักษาพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย ค่าของความเจ็บปวดทรมานของผู้ป่วย ค่าเสียโอกาสของญาติที่ไปกับผู้ป่วย ค่าใช้จ่ายในการจ้างคนมาดูแลกิจการและดูแลบุตรธิดา เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ตำบลนาสัก มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายทางอ้อมมากที่สุด คือเท่ากับ 224.1 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน หรือคิดเป็นร้อยละ 43.0 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลนาสัก รองลงมาคือตำบลสบป่าด เท่ากับ 234.4 บาท ต่อคน ต่อ 3 เดือน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.8 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยตำบลสบป่าด ตำบลจางเหนือเท่ากับ 221.9 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน หรือคิดเป็นร้อยละ 34.1 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลจางเหนือ ตำบลแม่เมาะเท่ากับ 266.5 บาทต่อคน ต่อ 3 เดือน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.8 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลแม่เมาะ และค่าใช้จ่ายทางอ้อมเฉลี่ย ของตำบลบ้านดง เท่ากับ 131.3 บาทต่อคนต่อ 3 เดือน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.5 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลบ้านดง ตามลำดับ และค่าใช้จ่ายทางอ้อมเฉลี่ยของอำเภอแม่เมาะ เท่ากับ 233.2 บาทต่อคนต่อ 3 เดือน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.7 ของค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในเขต

อำเภอแม่เมาะ ดังตารางที่ 4.8 เป็นเพราะผู้ป่วยแต่ละครัวเรือนส่วนมากมีอากรเจ็บป่วยไม่รุนแรง ผู้ป่วยจะเดินทางไปพบแพทย์ด้วยตัวเอง ไม่ต้องมีผู้อื่นพาไป และผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีคู่สมรส หรือญาติเป็นผู้ดูแลในขณะที่ป่วย จึงไม่เสียค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้มาดูแล และไม่มีค่าเสียโอกาสหรือการสูญเสียรายได้ของคู่สมรส ซึ่งไม่มีรายได้ประจำ ค่าใช้จ่ายทางอ้อมในส่วนนี้จึงไม่สูงนัก

แต่สิ่งที่ควรพิจารณา จากความสูญเสียอีกด้านหนึ่ง คือความสูญเสียสวัสดิการ ซึ่งไม่สามารถประเมินเป็นมูลค่าในทางเศรษฐศาสตร์ได้ จึงควรให้ความสำคัญในการศึกษาข้อมูลและผลกระทบ ในหลายๆด้าน เพื่อการตัดสินใจและดำเนินการให้สังคมได้รับสวัสดิการสูงสุด

ตารางที่ 4.8 ค่าใช้จ่ายทางตรงและทางอ้อมอันเกี่ยวเนื่องจากการเจ็บป่วยในช่วง 3 เดือน

พื้นที่	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอันเกี่ยวเนื่องจากการเจ็บป่วยในช่วง 3 เดือน			
	ค่าใช้จ่ายโดยตรงจากการรักษา (1)	ค่าใช้จ่ายโดยตรงที่ไม่ใช่ค่ารักษา (2)	ค่าใช้จ่ายทางอ้อมในการรักษา (3)	รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ย (Y)
ตำบลบ้านดง (ร้อยละ)	168.8 (23.8)	409.4 (57.7)	131.3 (18.5)	709.4 (100)
ตำบลจางเหนือ (ร้อยละ)	116.5 (17.9)	312.8 (48.0)	221.9 (34.1)	651.2 (100)
ตำบลสบป่าด (ร้อยละ)	74.1 (12.0)	310.9 (50.2)	234.4 (37.8)	619.3 (100)
ตำบลนาสัก (ร้อยละ)	30.6 (5.9)	266.8 (51.1)	224.1 (43.0)	521.6 (100)
ตำบลแม่เมาะ (ร้อยละ)	130.6 (16.5)	391.5 (49.7)	266.5 (33.8)	788.5 (100)
อำเภอแม่เมาะ (ร้อยละ)	107.9 (15.6)	350.1 (50.7)	233.2 (33.7)	691.2 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ

การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยกับรายได้ของครัวเรือน

เมื่อนำค่าใช้จ่ายโดยรวมในการรักษาพยาบาลของสมาชิกในครัวเรือนอันเกี่ยวเนื่องจากโรคทางเดินหายใจของกลุ่มตัวอย่าง มาเปรียบเทียบกับรายรับของครัวเรือน จะได้ว่าค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลบ้านดง เสียค่ารักษาพยาบาล เท่ากับร้อยละ 6.0 ของรายรับของครัวเรือนเฉลี่ยในตำบลบ้านดง รองลงมาคือตำบลสบป่าด เท่ากับร้อยละ 5.0 ของรายรับของครัวเรือนเฉลี่ยในตำบลสบป่าด และค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในตำบลแม่เมาะ เสียค่ารักษาพยาบาล เท่ากับร้อยละ 3.7 ของรายรับของครัวเรือนเฉลี่ยในตำบลแม่เมาะ และค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยในอำเภอแม่เมาะ เท่ากับร้อยละ 4.2 ของรายรับของครัวเรือนเฉลี่ยในอำเภอแม่เมาะ ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 รายจ่ายในการรักษาพยาบาลเทียบกับรายได้ของครัวเรือน

พื้นที่	รายได้ของครัวเรือน / 3 เดือน	รายจ่ายในการรักษาพยาบาล	คิดเป็นร้อยละของรายได้ครัวเรือน
ตำบลบ้านดง	11,906.3	709.4	6.0
ตำบลจางเหนือ	15,239.4	651.2	4.3
ตำบลสบป่าด	12,311.3	619.3	5.0
ตำบลนาสัก	11,541.0	521.6	4.5
ตำบลแม่เมาะ	21,229.4	788.5	3.7
อำเภอแม่เมาะ	16,403.6	691.2	4.2

ที่มา : จากการสำรวจ

ในการคิดเปรียบเทียบรายได้ รายจ่ายเพื่ออ้างอิงกับข้อมูลรายปีอื่นๆ จึงควรทำข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลรายปีด้วย โดยนำการวิเคราะห์ในรอบ 3 เดือนมาทำเป็นข้อมูลค่าใช้จ่ายจากการรักษาพยาบาลและรายได้มาคิดเป็นรายปี จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายโดยตรงจากการรักษา ของผู้ป่วยในเขตอำเภอแม่เมาะ มีสัดส่วนที่ต่ำมาก คือเฉลี่ยเท่ากับ 431.7 บาทต่อคน ต่อปี คิดเป็น ร้อยละ 0.7 ของรายได้เฉลี่ยต่อปี ค่าใช้จ่ายโดยตรงที่ไม่ใช่ค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ยเท่ากับ 1,400.3 บาทต่อคน ต่อปีคิดเป็น

ร้อยละ 2.1 ของรายได้เฉลี่ยต่อปี และค่าใช้จ่ายทางอ้อมในการรักษาพยาบาลเฉลี่ยเท่ากับ 932.6 บาท ต่อคน ต่อปี คิดเป็น ร้อยละ 1.4 ของรายได้เฉลี่ยต่อปี ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและรายได้เฉลี่ยในรอบ 1 ปี

พื้นที่	ค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยเฉลี่ยต่อปี				รายได้เฉลี่ยต่อปี
	คชจ.โดยตรงจากการรักษา (1)	คชจ.โดยตรงที่ไม่ใช่การรักษา (2)	คชจ.ทางอ้อมในการรักษา (3)	รวมค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยต่อคน(y) (6.0)	
ต.บ้านดง (ร้อยละ)	675.0 (1.4)	1,637.9 (3.4)	525.0 (1.1)	2837.5 (6.0)	47,625.0 (100)
ต.จางเหนือ (ร้อยละ)	466.0 (0.8)	1,251.1 (2.1)	887.6 (1.5)	2,604.7 (4.3)	60,957.4 (100)
ต.สบป่าด (ร้อยละ)	296.2 (0.6)	1,243.4 (2.5)	937.7 (1.9)	2,477.4 (5.0)	49,245.3 (100)
ต.นาสัก (ร้อยละ)	122.4 (0.3)	1,067.2 (2.3)	896.6 (1.9)	2,086.2 (4.5)	46,163.8 (100)
ต.แม่เมาะ (ร้อยละ)	522.4 (0.6)	1,565.8 (1.8)	1,065.8 (1.3)	3,154.0 (3.7)	84,917.8 (100)
อ.แม่เมาะ (ร้อยละ)	431.7 (0.7)	1,400.3 (2.1)	932.6 (1.4)	2,764.6 (4.2)	65,614.3 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ

การใช้สวัสดิการในการรักษาพยาบาลของผู้ป่วย

จากตารางที่ 4.10 จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายจากการเจ็บป่วยเฉลี่ยในอำเภอแม่เมาะ คนละ 2,764.6 บาทต่อปี โดยคิด 1 คนจาก 1 ครั้วเรือน ทั้งหน่วยงานของรัฐและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้จัดให้มีสวัสดิการในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยในเขตอำเภอแม่เมาะ หลายประเภทเช่น บัตรประกันสุขภาพ ราคา 500 บาทต่อครัวเรือน บัตรประกันสุขภาพของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ซึ่งให้ฟรีแก่ทุกครัวเรือนในการเข้ารับการรักษาที่กองการแพทย์ บัตรอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ซึ่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ให้การสนับสนุนและผู้ป่วยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกจากนั้น ตัวผู้ป่วยเองก็สามารถใช้สวัสดิการอื่น ๆ ในการรักษา เช่น บัตรข้าราชการ บัตรประกันสังคม บัตรผู้สูงอายุ เป็นต้น

1 กรณีเข้ารับการรักษาเมื่อมีอาการป่วยไม่รุนแรง

การเข้ารับการรักษาพยาบาล เมื่อมีอาการป่วยไม่รุนแรง ผู้ป่วยใช้บัตรประกันสุขภาพของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต บัตรประกันสุขภาพประเภทต่างๆ และบัตรสวัสดิการต่าง ๆ รวมกัน จำนวน 286 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.7 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาโดยไม่ใช้สวัสดิการใด จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.3 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด ซึ่งในกลุ่มผู้ใช้บัตรสวัสดิการนั้น บางรายก็ใช้บัตรประกันสุขภาพมากกว่า 1 ประเภท ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่ป่วยจะใช้บัตรประกันสุขภาพและสวัสดิการประเภทต่าง ๆ ในการรักษาพยาบาลมาก เพราะประชาชนส่วนใหญ่ทราบถึงสวัสดิการที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตจัดให้เพื่อให้ประชาชนที่เจ็บป่วย ได้รับการรักษาพยาบาลฟรี ทั้งได้รับความสะดวกในการรักษาพยาบาล และเป็นการลดค่าใช้จ่ายของประชาชนที่เจ็บป่วยด้วย

2 กรณีเข้ารับการรักษาฉุกเฉิน

ผู้ที่เข้ารับการรักษากรณีฉุกเฉินมี 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.6 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด ผู้ที่เข้ารับการรักษากรณีฉุกเฉิน โดยใช้บัตรประกันสุขภาพของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต บัตรประกันสุขภาพ และสวัสดิการอื่นๆ รวมกันเท่ากับ 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.6 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด และผู้ที่เข้ารับการรักษากรณีฉุกเฉินโดยไม่ใช้สวัสดิการใด ๆ จำนวน 7 ราย คิดเป็น ร้อยละ 2.0 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.12 แสดงว่าประชาชนที่เจ็บป่วยและต้องเข้ารับการรักษาฉุกเฉิน จะใช้บัตรประกันสุขภาพและสวัสดิการประเภทต่าง ๆ ในการรักษาพยาบาลเช่นเดียวกันกับการรักษาทั่วไป ในกรณีที่สถานพยาบาลที่เป็นสวัสดิการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ไม่มีเครื่องมือพิเศษเฉพาะทางเพื่อการรักษา สถานพยาบาลนั้นจะส่งตัวผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลที่มีเครื่องมือพร้อมในการรักษาพยาบาล โดยผู้ป่วยยังได้รับสิทธิการรักษาพยาบาลฟรีเช่นเดิม ประชาชนได้ทราบถึงความสะดวกและสวัสดิการที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตจัดให้ประชาชนที่เจ็บป่วยให้ได้รับการรักษาพยาบาล ทั้งยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายของประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วยด้วย

ดังนั้น ประชาชนในเขตอำเภอแม่เมาะจึงใช้บัตรประกันสุขภาพของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต บัตรประกันสุขภาพประเภทต่างๆ ซึ่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ให้การสนับสนุน และสวัสดิการอื่นๆ เพื่อให้สิทธิในการรักษาพยาบาลฟรี ระยะหลังการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ให้ความสะดวกมากขึ้นในการเข้ารับรักษาที่กองการแพทย์การไฟฟ้าฝ่ายผลิต โดยผู้ป่วยสามารถใช้เพียงบัตรประชาชนที่แสดงตัว ว่ามีภูมิลำเนาอยู่ในการอำเภอแม่เมาะก็สามารถใช้สิทธิในการรักษาฟรีได้

ตารางที่ 4.11 จำนวนผู้เข้ารับการรักษา จำนวนตามลักษณะการใช้สวัสดิการ

จำนวนตัวอย่าง	จำนวนผู้ใช้สวัสดิการ	การใช้สวัสดิการในการรักษาการป่วย					ที่ใช้สวัสดิการมากกว่า 1 อย่าง				
		บัตรประกันสุขภาพ (1)	บัตรประกันสุขภาพของ กฟผ. (2)	บัตรประกันอื่น ๆ (3)	ไม่ได้ใช้สวัสดิการใด (4)	ไม่ตอบ (0)	1+2	1+3	2+3	3+4	1+2+3
ตำบลบ้านดง (ร้อยละ)	37 (92.5)	7 (17.5)	1 (2.5)	6 (15.0)	3 (7.5)	-	22 (55.0)	-	-	-	1 (2.5)
ตำบลจางเหนือ (ร้อยละ)	47 (100)	27 (57.4)	1 (2.1)	8 (17.0)	4 (8.5)	6 (12.8)	-	1 (2.1)	-	-	-
ตำบลชนป่าด (ร้อยละ)	53 (100)	19 (5.8)	5 (9.4)	6 (11.3)	1 (1.9)	18 (34.0)	4 (7.5)	-	-	-	-
ตำบลนาสัก (ร้อยละ)	58 (100)	25 (43.1)	16 (27.6)	10 (17.2)	-	6 (10.3)	1 (1.7)	-	-	-	-
ตำบลแม่มาะ (ร้อยละ)	152 (100)	52 (34.2)	33 (21.7)	31 (20.4)	14 (9.2)	12 (7.9)	1 (0.7)	4 (2.6)	3 (2.0)	2 (1.3)	-
อำเภอแม่มาะ (ร้อยละ)	350 (100)	130 (37.1)	56 (16.0)	61 (17.4)	22 (6.3)	42 (12.0)	28 (8.0)	5 (1.4)	3 (0.9)	2 (0.6)	1 (0.3)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : บัตรประกันอื่น ๆ เช่น บัตรข้าราชการ บัตรประกันสังคม บัตรผู้สูงอายุ เป็นต้น

ตารางที่ 4.12 จำนวนผู้เข้ารับการรักษาคูกเงิน จำแนกตามลักษณะการใช้สวัสดิการ

พื้นที่	จำนวนตัวอย่าง	ผู้เข้ารักษาฉุกเฉินทั้งหมด	การใช้สวัสดิการรักษาคูกเงิน				ใช้สวัสดิการมากกว่า 1 อย่าง		
			บัตรประกันสุขภาพ (1)	บัตรประกันสุขภาพของ กฟผ. (2)	บัตรประกันสุขภาพอื่นๆ (3)	ไม่ใช้สวัสดิการใด (4)	1+2	1+3	1+2+3
ตำบลบ้านดง (ร้อยละ)	40 (100)	6 (15.0)	-	-	1 (2.5)	-	5 (12.5)	-	-
ตำบลจางเหนือ (ร้อยละ)	47 (100)	5 (10.6)	-	-	-	2 (4.3)	-	-	-
ตำบลสบป่า (ร้อยละ)	53 (100)	7 (13.2)	-	-	2 (3.8)	-	-	-	-
ตำบลนาสัก (ร้อยละ)	58 (100)	4 (6.9)	-	-	1 (1.7)	-	-	-	-
ตำบลแม่มาะ (ร้อยละ)	152 (100)	29 (19.1)	8 (5.3)	-	9 (5.9)	5 (3.3)	-	-	1 (0.7)
อำเภอแม่มาะ (ร้อยละ)	350 (100)	51 (14.6)	8 (2.3)	13 (3.7)	7 (2.0)	5 (1.4)	1 (0.3)		

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : บัตรประกันอื่น ๆ เช่น บัตรข้าราชการ บัตรประกันสังคม บัตรผู้สูงอายุ เป็นต้น

ความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่เจ็บป่วย

จากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วย โดยใช้คำถามปลายเปิดใน ส่วนที่ 5 เพื่อให้ได้รับคำตอบที่หลากหลายและตรงกับความเข้าใจของกลุ่มผู้ป่วย ว่าอาการเจ็บป่วย ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย มาจากสาเหตุอะไรได้บ้าง และมาตรการในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เกิดผลดีต่อชุมชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่อย่างไรบ้าง ได้ผลการศึกษาดังนี้

1 เกี่ยวกับสาเหตุของการเจ็บป่วย

ประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วย ได้แสดงความเห็นในการตอบแบบสอบถามว่า อาการเจ็บป่วย ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง มาจากสาเหตุต่าง ๆ กันในแต่ละพื้นที่ โดยสามารถตอบคำถามหรือแสดงความ เห็นมากกว่า 1 สาเหตุได้ ประชาชนในเขตอำเภอแม่เมาะมีความเห็นว่า การเจ็บป่วยของตนเองเกิด จากการที่อากาศเปลี่ยนแปลง 109 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 31.1 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลง มาคือ เกิดจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ดั้มสุรา การไม่ดูแลสุขภาพสภาพตัวเองให้ดี เป็นต้น จำนวน 99 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 เกิดจากการทำงานหนักและพักผ่อนไม่เพียงพอ จำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.1 เกิดจากได้รับสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7 และ มีความเห็นว่า เกิดจากได้รับฝุ่นควันจากบ่อเหมือง 21 รายคิดเป็นร้อยละ 6 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.13

การที่ประชาชนส่วนใหญ่จะมีอาการเจ็บป่วยในช่วงที่อากาศเปลี่ยนแปลง อาจเป็นผลที่สืบเนื่อง จากการที่ร่างกายได้รับมลพิษทางอากาศ ทั้งสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์และฝุ่นควันจากบ่อเหมืองในปริมาณน้อยๆ จะยังไม่ถึงกับมีอาการเจ็บป่วยในขณะนั้น เมื่อได้รับสารพิษบ่อยครั้งและเป็นเวลานาน ร่างกายจะอ่อนแอและแสดงอาการเจ็บป่วยในภายหลังได้ง่าย เมื่ออากาศเปลี่ยนแปลงและไม่ได้ดูแลสุขภาพสภาพให้ดี จึงเกิดอาการเจ็บป่วยง่ายและเห็นผลสอดคล้องกับสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงมากกว่าการเจ็บป่วยที่เกิดจากได้รับก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์และฝุ่นควันจากบ่อเหมือง

ตารางที่ 4.13 ความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสาเหตุในการเจ็บป่วย

พื้นที่	จำนวน ตัวอย่าง	สาเหตุการเจ็บป่วย				
		อากาศ เปลี่ยนแปลง (1)	ได้รับซัลเฟอร์ และมลพิษ (2)	พักผ่อน น้อย (3)	เกิดจากฝุ่น ละออง (4)	จากปัจจัย อื่น (0)
ตำบลบ้านดง (ร้อยละ)	40 (100)	3 (7.5)	14 (35.0)	1 (2.5)	2 (5.0)	25 (62.5)
ตำบลจางเหนือ (ร้อยละ)	47 (100)	21 (44.7)	11 (23.4)	26 (55.3)	3 (6.4)	1 (2.1)
ตำบลสบป่าด (ร้อยละ)	53 (100)	30 (56.6)	22 (41.5)	5 (0.9)	1 (1.9)	12 (22.6)
ตำบลนาสัก (ร้อยละ)	58 (100)	22 (37.9)	4 (6.9)	13 (22.4)	1 (1.7)	21 (36.2)
ตำบลแม่เมาะ (ร้อยละ)	152 (100)	33 (21.7)	32 (21.1)	50 (32.9)	14 (9.2)	40 (26.3)
อำเภอแม่เมาะ (ร้อยละ)	350 (100)	109 (31.1)	83 (23.7)	95 (27.1)	21 (6)	99 (28.3)

ที่มา : จากการสำรวจ

- (1) หมายถึง การเจ็บป่วยที่เกิดจากอากาศเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ
- (2) หมายถึง การเจ็บป่วยที่เกิดจากการได้รับสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์
- (3) หมายถึง การเจ็บป่วยที่เกิดจากสภาพร่างกายการทำงานหนัก พักผ่อน ไม่เพียงพอ
- (4) หมายถึง การเจ็บป่วยที่เกิดจากได้รับฝุ่นควันจากเหมือง และจากฝุ่นละอองทั่วไป
- (0) หมายถึง เห็นว่าการเจ็บป่วยเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น คีโมสุรา ไม่ดูแลสุขภาพสภาพตัวเองให้ดี เป็นต้น

2 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

การไฟฟ้ามีมาตรการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาด้านมลพิษ ทั้งมาตรการระยะสั้นและมาตรการระยะยาว เช่นการติดตั้งเครื่องดักจับซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงไฟฟ้า การมีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกให้บริการตรวจรักษาตามหมู่บ้านต่างๆในอำเภอแม่เมาะ การชดเชยในการอพยพย้ายที่อยู่ให้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ใกล้เคียงเหมืองและโรงไฟฟ้า การให้สวัสดิการต่างๆ เป็นต้น ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามลพิษของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตที่เกี่ยวกับการป้องกันมลพิษ ในเขตอำเภอแม่เมาะ โดยผู้ตอบสามารถตอบคำถามหรือแสดงความเห็นมากกว่า 1 ข้อได้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ความเห็นของประชาชนในเขตอำเภอแม่เมาะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

พื้นที่	จำนวน ตัว อย่าง	ความเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านมลพิษ				
		ซัลเฟอร์ลดลง สุขภาพดีขึ้น (1)	รู้สึกปลอดภัย มากขึ้น (2)	พืชผลดี ขึ้น (3)	ไม่มีผล อะไร (4)	ไม่มีความ เห็น (0)
ตำบลบ้านดง (ร้อยละ)	40 (100)	1 (2.5)	1 (2.5)	-	2 (5.0)	36 (90.0)
ตำบลจางเหนือ (ร้อยละ)	47 (100)	30 (63.8)	5 (10.6)	6 (12.8)	7 (14.9)	4 (8.5)
ตำบลสบป่าด (ร้อยละ)	53 (100)	30 (56.7)	22 (41.5)	1 (1.9)	4 (7.5)	15 (28.3)
ตำบลนาสัก (ร้อยละ)	58 (100)	27 (46.6)	29 (50.0)	1 (1.7)	2 (3.4)	18 (31.0)
ตำบลแม่เมาะ (ร้อยละ)	152 (100)	71 (46.7)	28 (18.4)	1 (1.7)	8 (5.3)	52 (34.2)
อำเภอแม่เมาะ (ร้อยละ)	350 (100)	159 (45.4)	85 (24.3)	9 (2.6)	23 (6.6)	125 (35.7)

ที่มา : จากการสำรวจ

- (1) หมายถึง การแก้ไขปัญหาแล้วทำให้กลิ่นซัลเฟอร์ลดลง ทำให้สุขภาพดีขึ้นอากาศบริสุทธิ์ขึ้น
- (2) หมายถึง การแก้ไขปัญหาทำให้ได้รับความสะดวกในการรักษาพยาบาล ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและรู้สึกปลอดภัยขึ้น
- (3) หมายถึง การแก้ไขปัญหาแล้ว ทำให้พืชผล และผลผลิตทางการเกษตรดีขึ้น
- (4) หมายถึง การแก้ไขปัญหาไม่ทำให้เกิดผลดีขึ้น และไม่มีผลชัดเจน
- (0) หมายถึง ไม่มีความเห็น หรือมีข้อเสนอแนะต่าง ๆ เป็นการเรียกร้องประโยชน์ไม่สอดคล้องกับ คำถาม

จากตารางที่ 4.14 ประชาชนในเขตอำเภอแม่เมาะส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การแก้ไขปัญหาของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ ในเขตอำเภอแม่เมาะ มีผลทำให้ประชาชนมีสุขภาพดีขึ้น มีอากาศบริสุทธิ์มากขึ้น และกลิ่นเหม็นของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ลดลง จำนวน 159 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.4 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รู้สึกว่ามีความปลอดภัยมากขึ้น และได้รับความสะดวกมากขึ้นในการเข้ารับการรักษาพยาบาล จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.3 และทำให้พืชไม้เป็นโรคใบหงิกงอ ผลผลิตของพืชผลดีขึ้น จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.6 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รวมความเห็นของประชาชนที่พอใจในการแก้ไขปัญหาของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต จำนวน 253 รายคิดเป็นร้อยละ 72.3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผู้ที่เห็นว่าไม่มีผลอะไรเกิดขึ้นและไม่เห็นผลอย่างชัดเจนจากการแก้ไขปัญหาของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.6 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

แสดงให้เห็นว่า ประชาชนได้ทราบถึงวิธีการแก้ปัญหามลพิษ ด้วยมาตรการต่างๆ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตดีพอสมควร และส่วนใหญ่มีความพอใจจากการแก้ปัญหา เช่น การติดตั้งเครื่องดักจับซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่ตัวโรงไฟฟ้าทุกโรง การมีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ให้บริการตรวจรักษาพยาบาลตามหมู่บ้าน และการให้สวัสดิการและความสะดวกในการรักษาพยาบาล เป็นต้น โดยรวมแล้วประชาชนเห็นว่าการแก้ปัญหามลพิษของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เกิดผลดีต่อประชาชนส่วนใหญ่

ประชาชนที่ไม่ให้ความเห็นในการแก้ไขปัญหาของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต จำนวน 125 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เพราะประชาชนส่วนหนึ่งของตำบลแม่เมาะได้รับผลจากการแก้ไขปัญหาของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตไม่มาก เช่น ประชาชนที่เคยได้รับค่าชดเชยจากการย้ายที่อยู่แล้วได้รับสวัสดิการต่างๆจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตอย่างทั่วถึง เป็นต้น จึงไม่ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติม ส่วนประชาชนในตำบลบ้านดงซึ่งไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหามลพิษของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต มากถึง 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 90 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในตำบลบ้านดงนั้น เนื่องจากชาวตำบลบ้านดงไม่มีความเชื่อมั่นในวิธีการแก้ไขปัญหาของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เพราะประชาชนตำบล

บ้านดงได้รับผลกระทบ จากฝุ่นควันในเหมืองถ่านหินลิกไนต์ อย่างใกล้ชิด และค่อนข้างรุนแรง มาเป็นเวลานาน ทำให้มีผู้เจ็บป่วยเกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจมากและเรื้อรังหลายปี โดยไม่มีมาตรการในการแก้ปัญหาที่เกิดผลดีต่อชาวบ้านดง จึงไม่ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต แต่ชาวบ้านจะรวมกลุ่มกันเองและเลือกตัวแทนเพื่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานระดับสูงที่เกี่ยวข้องในภาครัฐบาลต่อไป